

Република Србија
Привредни апелациони суд
7 Пж. 9587/13
04.12.2014. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

ПРИВРЕДНИ АПЕЛАЦИОНИ СУД, у већу састављеном од судије Мирослава Николића, председника већа, судије Татјане Ђурице и судије Слободанке Виденовић, чланова већа, у правној ствари тужиоца-противтуженог „Swisslion Group“ ДОО Нови Сад, Партизанска бр. 42, кога заступа Младен Аврамовић, адвокат из Београда, Сарајевска бр. 31, против туженог-противтужиоца „Вршачка пивара“ АД у стечају из Вршца, Жарка Зрењанина 4, кога заступа Добрић Владимир, адвокат из Београда, Бирчанинова 15, ради утврђења и ради дуга по тужби, вредност спора по тужби 248.061.246,62 динара и ради накнаде штете по противтужби, вредност спора по противтужби 166.327.045,36 динара, одлучујући о жалби туженог изјављеној против пресуде Привредног суда у Београду 24 П. 5036/11 од 26.09.2013. године, исправљене решењем Привредног суда у Београду 24 П. 5036/11 од 12.11.2013. године, на седници већа одржаној дана 04.12.2014. године, донео је следећу

ПРЕСУДУ

I ДЕЛИМИЧНО СЕ ОДБИЈА као неоснована жалба туженог и пресуда Привредног суда у Београду 24 П. 5036/11 од 26.09.2013. године, исправљена решењем Привредног суда у Београду 24 П. 5036/11 од 12.11.2013. године ПОТВРЂУЈЕ у делу става I, којим је усвојен тужбени захтев и утврђено потраживање тужиоца-противтуженог према туженом-противтужиоцу у износу од 558.745,10 динара.

II УКИДА СЕ пресуда Привредног суда у Београду 24 П. 5036/11 од 26.09.2013. године, исправљена решењем Привредног суда у Београду 24 П. 5036/11 од 12.11.2013. године у делу става I, којим је утврђено потраживање тужиоца-противтуженог према туженом-противтужиоцу у износу од 235.497.095,79 динара, у ставу IV и ставу V изреке и у овом делу предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Ожалбеном пресудом Привредног суда у Београду 24 П. 5036/11 од 26.09.2013. године, која је исправљена решењем истог суда 24 П. 5036/11 од 12.11.2013. године у ставу I делимично је усвојен тужбени захтев, те утврђено потраживање тужиоца-противтуженог према туженом-противтужиоцу у износу од

236.055.840,89 динара, у ставу II одбијен је тужбени захтев у делу у коме је тражио тужилац-противтужени да се утврди потраживање према туженом-противтужиоцу у износу од 12.005.405,73 динара са припадајућом каматом на износе ближе наведене у овом ставу, у ставу III дозвољено објективно преиначење тужбе, у ставу IV одбијен као неоснован противтужбени захтев у делу у коме је тужени-противтужилац тражио да се обавезе тужилац-противтужени да уплати износ од 166.327.045,36 динара са законском затезном каматом на износе наведене у том ставу, а у ставу V обавезан тужени да тужиоцу исплати износ од 1.383.500,00 динара на име трошкова парничног поступка.

Против наведене пресуде жалбу је благовремено уложио тужени-противтужилац из свих разлога одређених одредбом члана 360. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 125/04 и 111/09), па у смислу образложених жалбених навода предлаже да Привредни апелациони суд пресуду укине.

У образложењу жалбе жалилац указује да је усвајајући део тужбеног захтева суд нашао да се заснива на пуноважним уговорима о асигнацији за зараде и остала примања из радног односа, те на пуноважним уговорима о преузимању дуга, да је у оба случаја стао на становиште да се има применити одредба члана 300. Закона о облигационим односима, али да је пропустио да образложи о каквом то правном интересу тужиоца, да изврши плаћање, се радило. Даље, указује да првостепени суд није дао образложење зашто нема примене одредбе члана 211. Закона о облигационим односима о плаћању недугованог. Првостепени суд, како се даље истиче, је погрешно применио материјално право при оцени правне ваљаности уговора о асигнацији и преузимању дуга будући да је погрешно ценио приговор ништавости који је тужени детаљно образложио у свом поднеску од 10.11.2011. године. Наиме, према члану 1020. Закона о облигационим односима да би постојала асигнација мора постојати обавеза асигнанта коју асигнат по упуту извршава трећем лицу – асигнатару. Уговором о продаји капитала, делу социјалног програма, прописано је да се купац обавезује да исплати наведене зараде те је купац, а овде тужилац, преузео обавезу да одржи континуитет производње пива у субјекту приватизације у периоду од 5 година, односно да изврши све обавезе из социјалног програма. Одатле, како се даље истиче, произилази да је обавеза на плаћање зараде била његова, као што је и имао обавезу да обезбеди континуитет производње, те није било услова за закључење уговора о асигнацији, Уговори који је закључио супротно обавезама из уговора о продаји друштвеног капитала су супротни јавном поретку, односно ништави у смислу одредбе члана 103. Закона о облигационим односима. Жалилац даље оспорава наводе из образложења пресуде да је обавеза тужиоца из уговора о продаји друштвеног капитала престала раскидом наведеног уговора наводећи да је раскид уследио услед неиспуњења уговора од стране тужиоца, те да он као несавесна страна нема право на повраћај датог, а да је управо то и стипулисано одредбом члана 3.5. и 9.6. Уговора о продаји. Одатле произилази да је суд пропустио да цени све доказе у спису, да цени приговор ништавости и да није применио правилно материјално право. Када је у питању улагање у износу од 11.212.536,83 динара, жалилац указује да је обавеза тужиоца била да инвестира у туженог у складу са прилогом 3. (инвестициони програм) уз уговор о продаји друштвеног капитала, те да стога нема обавезу на повраћај тог износа, а да се при свему наведеном првостепени суд позвао на одредбу члана 226. Закона о облигационим односима која прописује да ко се прихвати туђег посла и поред забране лица чији је посао, а за забрану је знао или је морао знати, нема права која

припадају пословођи без налога. Међутим, како се даље истиче, првостепени суд није навео образложење у каквој је вези наведена одредба са овим делом тужбеног захтева који је иначе усвојен. Оспорава потраживање по основу издатих рачуна наводећи да се ради о једностраним исправама. У погледу одлуке о противтужбеном захтеву наводи да првостепени суд у овом делу уопште није утврдио све релевантне чињенице, да је дао начелно образложење о појму трансферних цена, али да недостаје конкретна анализа чињеница утврђених налазом и мишљењем вештака, да уопште није цењен захтев са становишта одредби Закона о привредним друштвима на које се тужени-противтужилац позвао, а посебно није цењена чињеница да је тужилац био лице које је било већински власник противтужиоца са 70% учешћа у капиталу. Као такво лице имао је посебне дужности поступања у интересу контролног друштва. Указује да је погрешан закључак првостепеног суда да се противтужилац сагласио са трансферним ценама будући да посао између повезаних лица мора бити у интересу зависних друштва, а са друге стране нејасно је од каквог значаја би био евентуални пристанак контролног друштва када управо противтужилац као већински акционар има право одлучивања. Најзад, истиче да закључак да противтужилац није доказао да је робу коју је продавао противтуженом по трансферним ценама могао продавати трећим лицима по већим, је противречан стању у спису. Предлаже да се одлука укине.

Одговор на жалбу није дат.

Испитујући правилност и законитост првостепене пресуде у границама одређеним одредбом члана 372. Закона о парничном поступку, Привредни апелациони суд, као другостепени, налази да је жалба жалиоца делом основана, а делом неоснована.

У првостепеном поступку нису учињене апсолутно битне повреде из одредбе члана 361. став 2. тачка 1, 2, 5, 7. и 9. Закона о парничном поступку, на које овај суд као другостепени пази по службеној дужности. Међутим, првостепена пресуда је делом захваћеном повредом из одредбе члана 361. став 2. тачка 12. будући да у њој нису наведени разлози о битним чињеницама, а дати разлози су делом супротни стању у списима на шта се основано указује жалбом. Са становишта правилне примене материјалног права чињенично стање остало је непотпуно утврђено.

Предмет тужбеног захтева јесте утврђење потраживања у износу од 248.061.246,62 динара на име обавеза туженог по основу зараде и других примања, пореза, доприноса, отпремнина, путних трошкова и других потраживања по основу рада која је уговорима о асигнацији, или без икаквих уговора, тужилац-противтужени измиривао за туженог-противтужиоца; потраживања на име обавеза туженог према запосленима која су утврђена правноснажним решењима о извршењу а које је тужилац измирио уговорима о асигнацији; потраживања на име акциза, ПДВ и других пореза, као и других обавеза туженог које је тужилац измирио уговорима о преузимању дуга у својству преузимаоца; потраживања за испоручену робу, те на основу улагања у производњу туженог и набавку опреме и основних средстава која се воде у пословним књигама тужиоца.

Предмет противтужбеног захтева је накнада штете настале кроз трансферне цене уговорене у сукобу интереса и повреде дужности повезаног лица.

По спроведеном доказном поступку првостепени суд је утврдио да је Уговором о продаји капитала од 12.08.2005. године закљученим између

Акцијског фонда као продавца и „Union market“ ДОО Београд као купца, купац купио пакет акција овде туженог као субјекта приватизације, да се обавезао да инвестира у текуће пословање износ од 110.000,00 EUR у периоду од 12 месеци од дана испуњења уговора, да се прихватањем социјалног програма обавезао да неће отпуштати раднике по основу технолошког вишка у року од 1 године од дана испуњења уговора, те да ће исплатити заостале зараде и накнаде зарада и то оне настале до 28.02.2005. године у року од 12 месеци, а остале у року од 18 месеци од дана испуњења уговора. Овај уговор у складу са решењем Агенције за приватизацију од 07.04.2006. године уступљен је овде тужиоцу, па је тужилац као пријемник постао носилац права и обавеза купца из наведеног уговора о купопродаји. Уговор о продаји друштвеног капитала је раскинут обавештењем Агенције од 25.06.2009. године услед неиспуњења уговорних обавеза од стране тужиоца.

Првостепени суд је даље утврдио да су тужилац као преузималац дуга, тужени као дужник и разни повериоци закључили већи број уговора о преузимању дуга туженог према његовим повериоцима, да је једним бројем тих уговора предвиђено да тужилац преузима дуг и ступа на место пређашњег дужника па тиме се између преузимаоца и повериоца заснива нови дужничко-поверилачки однос, док је другим уговорима предвиђено да се истовремено преузималац ослобађа своје обавезе према дужнику у износу преузетог дуга. Даље је утврђено да су странке закључиле и уговоре о асигнацији и то тужени као упутиоц а тужени као упућеник, те да је тужилац прихватио обавезу да са свог рачуна врши уплату личних примања те да наведеним извршавањем упута измирује своје обавезе према туженом. Из уговора о мешовитом повезивању привредних друштава у Групу Индустрија и Трговина суд је утврдио да је закључен између тужиоца као носиоца производње и контролног друштва са једне стране, Индустрија меса „Сл Митрос“ АД Београд као приступиоца и туженог, да се истим регулише корпоративни пословни однос између носиоца производње и произвођача те њихове међусобне обавезе, права и јединствени начин обављања послова од заједничког интереса, према коме је тужилац био носилац производње и у обавези да организује пласман целокупног производног асортимана произвођача који је претходно плански усаглашен на унутрашњем и спољном тржишту.

Првостепени суд је извео доказ вештачењем од стране вештака економско-финансијске струке из којег је утврдио да евентуално потраживање тужиоца износи 236.055.840,89 динара, да у напред наведеним уговорима о преузимању дуга и асигнацији није наведено које се конкретне обавезе тужиоца према туженом затварају исплатом, да је тужилац у свом пословном интересу организовао целокупан пословни процес туженог те да је кроз њега остварио трансферне цене на штету туженог у износу од 136.476.506,18 динара.

Код таквог чињеничног стања првостепени суд је нашао да уговори о преузимању дуга и уговори о асигнацији нису ништави јер нису супротни одредби члана 46. Закона о платном промету који је важио у то време. Првостепени суд образлаже да је сагласно одредби члана 300. Закона о облигационим односима на тужиоца по самом закону у часу испуњења прешло повериочево потраживање са свим споредним правима. Првостепени суд образлаже да је имао у виду чињеницу да је у свим уговорима о асигнацији и једном броју уговора о преузимању дуга наведено да се тужилац плаћањем по овим уговорима ослобађа своје обавезе према туженом али да је исто без утицаја будући да је тужилац оспорио постојање своје обавезе која би се на тај начин

угасила, а да из потписаног записника о усклађивању пословних књига не произилази постојање истих обавеза. Даље образлаже да је ценио и наводе туженог да је тужилац плаћањем по наведеним уговорима извршавао своју обавезу купца капитала, али да то није релевантно будући да је уговор о купопродаји капитала раскинут. У погледу захтева за извршена улагања у износу од 11.212.536,83 динара првостепени суд наводи да тужилац у смислу одредбе члана 226. Закона о облигационим односима има право на накнаду за наведено улагање. Када су у питању рачуни за испоручену робу првостепени суд налази да применом одредбе члана 262. Закона о облигационим односима тужбени захтев је основан јер тужени није доставио доказ да је измирио ова дуговања. Образлажући одлуку по приговору застарелости суд налази да је потписивањем записника о усклађивању пословних књига тужени признао дуг. У погледу противтужбеног захтева првостепени суд наводи да су трансферне цене различите од цена које се постижу на слободном тржишту и да се остварују међу повезаним лицима, односно да се контролишу од стране свих повезаних лица, што даље значи да је у формирању конкретних трансферних цена учествовао тужени, те да у смислу члана 163. ЗОО не може од тужиоца захтевати накнаду штете. Осим тога, првостепени суд налази да тужени није пружио доказе да је робу коју је продавао тужиоцу могао продати на тржишту трећим лицима по већим ценама, да у формирању трансферних цена нема противправности, па је стога противтужбени захтев одбијен.

Правилно је нашао првостепени суд да је тужени у обавези да измири потраживање за испоручену робу у износу од 558.745,10 динара, а по рачунима бр. 00514, бр. 01183. бр. 05-155-4 и бр. 2005. Правилно се првостепени суд, у овом делу тужбеног захтева, позвао на одредбу члана 262. Закона о облигационим односима налазећи да тужени није пружио доказ да је обавеза намирена или да је на други начин престала. Нису од утицаја жалбени наводи да се ради о фактурама као једностраним исправама. У овом делу Привредни апелациони суд указује да је овај део тужбеног захтева, односно захтев за исплату цене за испоручену робу, тужилац поставио још у тужби наводећи и бројеве рачуна по којима захтева овај износ, а да тужени до закључења расправе није спорио да је робу примио. Шта више, није имао ни примедбе на налаз и мишљење вештака, већ је у жалби први пут навео да је првостепени суд пропустио да утврди да је роба испоручена. Међутим, првостепени суд је требало да утврди само оне чињенице које су спорне, па како сам тужени није спорио да је роба испоручена, то није било места утврђивању таквих чињеница. Дакле, ради се о новотама које сагласно чл. 359 ЗППа у жалбеном поступку нису дозвољене. Стога је правилно првостепени суд у овом делу захтев усвојио и утврдио потраживање у наведеном износу.

Следом наведеног, Привредни апелациони суд је применом одредбе члана 375. Закона о парничном поступку одлучио као у I ставу изреке.

У погледу преосталог дела одлуке по тужбеном захтеву и одлуке о противтужбеном захтеву закључак првостепеног суда се за сада не може прихватити, а због учињене повреде из одредбе члана 374. став 2. тачка 12. Закона о парничном поступку те због непотпуно утврђених чињеница.

Закључак првостепеног суда да према одредби тада важећег члана 46. Закона о платном промету забраном нису били обухваћени уговори о асигнацији ако се односе на исплате зарада и накнаде трошкова по основу других примања и новчаних накнада из социјалних програма за запослене којима престаје радни однос у процесу реструктурирања, и уговор о преузимању дуга јесте исправан. Забрану из одредбе наведеног члана свакако треба рестриктивно тумачити.

У поступку је утврђено да је тужилац је уговорима о асигнацији измиривао обавезе запосленима, с тим да првостепени суд није образложио да ли се радило о заосталим дуговањима из периода пре закључења уговора о продаји друштвеног капитала или зарадама и осталим примањима након тог периода. У погледу заосталих зарада спорно је било да ли је то обавеза тужиоца у складу са уговором о продаји друштвеног капитала – и то прилогом 4 – социјални програм, па у вези са тим да ли је вршећи та плаћања тужилац извршавао туђу (туженикову) обавезу или своју обавезу. Дакле, спорно је било да ли је тужилац требао да измири те обавезе или је као купац капитала требало да створи услове да се те обавезе изврше од стране туженог. Првостепени суд наводи да наведено није релевантно јер је уговор раскинут али се овакав закључак суда за сада не може прихватити јер се ради о специфичном уговору где су последице раскида морале бити цењене са становишта како тада важећег Закона о приватизацији тако и са становишта одредби самог уговора. Ово с тога што се право на реституцију због раскида уговора о продаји друштвеног капитала може вољом уговорних страна уредити мимо општих правила о последицама раскида уговора. Дакле, ако је то била обавеза тужиоца онда се утицај раскида мора ценити и са становишта тада важећег Закона о приватизацији и самих одредби уговора. Предње је изостало а од тога зависи и основаност навода туженог да су уговори о асигнацији ништави будући да су супротни одредби члана 1020. Закона о облигационим односима јер није постојала обавеза асигнанта, овде туженог, коју би тужилац као асигнат по упуту извршио трећем лицу.

Најзад код чињенице да је тужени тврдио да, за случај да се ради о пуноважним уговорима, мора се применити одредба чл. 211 ЗОО која регулише плаћање недугованог, првостепени суд је морао образложити свој закључак о постојању правног интереса тужиоца у смислу чл. 300 ЗОО на који се позвао будући да постојање истог искључује примену одредбе чл. 211 ЗОО.

Када су у питању обавезе плаћане по уговорима о преузимању дуга а полазећи од одредби конкретних уговора у списима и одредби члана 446. – 450. Закона о облигационим односима, првостепени суд је требао разјаснити дејство тих уговора о преузимању дуга па у вези са тим и да ли је дошло до суброгације. Ово стога што се преузимањем дуга постиже правна промена дужника односно промена субјекта на пасивној страни у облигацији, при чему сама обавеза се не мења. Ради се о уговору између дужника и трећег лица - преузимаоца а на који је пристао поверилац. Уговор о преузимању дуга има транслативно дејство па преузималац ступа на место пређашњег дужника а овај се ослобађа обавезе, што даље значи да ступање преузимаоца на дужниково места представља непосредну последицу самог уговора. Овај уговор је апстрактан, што је тужилац правилно навео, будући да сврха или непосредни правни разлог преузимања туђег дуга остаје скривен. Другим речима, закључењем уговора на место дотадашњег дужника ступио је нови дужник а претходни дужник се ослободио обавезе. Следом наведеног, првостепени суд је требало да цени да ли је у тој ситуацији, плаћањем по уговорима о преузимању дуга, тужилац испунио туђи дуг или свој дуг. Затим, имајући у виду одредбу члана 299. став 1. Закона о облигационим односима, којом је прописано да у случају испуњења туђе обавезе сваки испунилац може уговорити са повериоцем пре испуњења или приликом испуњења да испуњено потраживање пређе на њега са свим или само са неким споредним правима али и одредбу члана 300. Закона о облигационим односима, требало је ценити да ли је дошло до суброгације јер до преласка права на испуниоца односно суброгације било уговорне, било законске, може доћи само онда ако се испуни

туђа а не своја обавеза. У вези са свим напред наведеним, посебно што је уговор о преузимању дуга апстрактан јер правни разлог преузимања обавезе није видљив, остало је нејасно да ли је реализација циља због ког је преузет дуг ушла у домен пословног ризика или не, односно да ли су проузроковане одређене правне последице какво је право на повраћај, суброгација и сл. Предње је требало ценити уз чињеницу да, супротно самим уговорима, није било књиговодствених доказа да је на тај начин тужилац измиривао нека своја дуговања.

Када је у питању утврђење потраживања по основу улагања првостепени суд није разјаснио, нити дао јасне и разумљиве разлоге, да ли се ради о инвестирању по основу уговора о продаји друштвеног капитала. Првостепени суд је у овом делу пресуде контрадикторан будући да на страни 12. наводи да није релевантан навод да је тужилац вршио своју обавезу инвестирања по уговору о продаји друштвеног капитала будући да је тај уговор раскинут, да би истовремено то улагање подвео под одредбу члана 226. Закона о облигационим односима којом је регулисано питање вршења туђих послова против забране. Стим у вези остало је нејасно да ли се ради о инвестиционом улагању по основу уговора о приватизацији или пословодству без налога. Уколико се ради о инвестиционом улагању онда је право на враћање требало размотрити са становишта одредби самог уговора о продаји капитала и тада важећег Закона о приватизацији. Најзад, суд није дао разлоге због којих се позвао на одредбу члана 226. Закона о облигационим односима односно разлоге због којих је оценио да се ради о овом правном институту.

Када је у питању противтужбени захтев одлука је такође захваћена недостатком јасних разлога, будући да је свој противтужбени захтев тужилац засновао на повреди одредби Закона о привредним друштвима услед чега су формиране трансферне цене и то на штету туженог. Првостепени суд о томе уопште није изјаснио наводећи да се тужени сагласио, иако је тужени у току поступка тврдио да је био зависно предузеће са 70% учешћем у власништву тужиоца, те да су се на конкретан случај морале применити применити одредбе члана 31. – 35. Закона о привредним друштвима. У погледу образложења пресуде да тужени није доказао да је робу могао продавати на тржишту трећим лицима по већим ценама, остало је нејасно да ли тужени није имао развијено тржиште па их зато није могао продати, или није на тржишту није могао остварити веће цене што би у овом другом случају, било супротно налазу вештака.

Имајући у виду све напред наведено првостепена пресуда је због учињених повреда морала бити укинута, па је Привредни апелациони суд применом одредбе члана 376. став 1. и 377. став 2. Закона о парничном поступку, одлучио као у ставу II изреке.

Како је укинута одлука о делу главне ствари, то је морала бити укинута и одлука о трошковима како би се о њима одлучила у коначној одлуци.

У поновном поступку првостепени суд ће имати у виду примедбе из ове одлуке, ценити Уговор о продаји друштвеног капитала и разјаснити да ли је исплата заосталих зарада у складу са социјалним програмом као саставним делом уговора, била обавеза тужиоца или туженог, односно да ли је тужилац испунио своју или туђу обавезу, а у сваком случају ће образложити постојање правног интереса из чл. 300 ЗОО. Затим, ценећи садржину уговора о преузимању дуга те дејства истог као транслативног и апстрактног посла, утврдити да ли је плаћајући по истим тужилац вршио своју или туђу обавезу и у вези са тим да ли је дошло до суброгације, законске или уговорне.

Последице раскида уговора о продаји друштвеног капитала и у вези са тим враћање инвестираног, ако се ради о тој врсти улагања, цениће са становишта одредби тог уговора и са становишта тада важећег Закона о приватизацији.

Када је у питању противтужбени захтев разјасниће да ли је повредом правила о сукобу интереса и забрани конкуренције из одредбе члана 31. – 35. тада важећег Закона о привредним друштвима туженом начињена штета. Ово стога што је противправност тужени-противтужилац засновао на повреди ових одредби. Отклониће и остале напред детаљно образложене противречности.

За своју одлуку даће јасне, потпуне и образложене разлоге, а нова одлука биће на закону заснована.

ТЂ/ТД

Председник већа – судија
Мирослав Николић, с.р.

За тачност отправка